

NACIONALNI INŠTITUT ZA JAVNO ZDRAVJE, OE CELJE

**EPIDEMIOLOŠKO SPREMLJANJE NALEZLJIVIH
BOLEZNI V REGIJI CELJE V LETU 2019**

Letno poročilo

CELJE, maj 2020

Spremljanje pojavljanja, razširjenosti in epidemioloških značilnosti nalezljivih bolezní (NB), ki so po Zakonu o NB obvezne za prijavo, so ena izmed pomembnih nalog območnih enot Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Spremljanje vključuje:

- spremljanje gibanja nalezljivih bolezní (sistematično zbiranje in analiziranje podatkov o prijavljenih nalezljivih boleznih in o smrtih zaradi nalezljivih bolezní),
- epidemiološko raziskovanje in razreševanje izbruhov (terensko poizvedovanje in izdelava poročil v primeru vsakega izbruha ali suma na izbruh ter pri nekaterih vrstah nalezljivih bolezní),
- zdravstveni nadzor nad klicenosci,
- spremljanje in izvajanje nadzora nad opravljanjem zdravstvenih pregledov oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorom,
- organizacijo in nadzor nad preventivnim cepljenjem po imunizacijskem programu,
- antirabično dejavnost,
- vzgojno-izobraževalno dejavnost.

Na Celjskem je bilo v letu 2019 prijavljenih **4738** primerov nalezljivih bolezní (Tabeli 1, 2). V teh podatkih niso upoštevani primeri AIDS-a, spolno prenosljivih bolezní, tuberkuloze, akutnih respiratornih okužb, pljučnic (MKB-10: J12, J14-18), posameznih primerov akutnih gastroenterokolitisev in dermatofitoz, kjer povzročitelj ni opredeljen.

Na podlagi Uredbe o varstvu podatkov, ki ga ureja evropska zakonodaja in v Sloveniji ni več obvezna, smo v letu 2018 prenehali zbirati prijave določenih nalezljivih bolezní, saj niso opredeljene v Zakonu o nalezljivih boleznih in Pravilniku o prijavi nalezljivih bolezní in posebnih ukrepih za njihovo preprečevanje in obvladovanje.

Letna stopnja obolevnosti je v letu 2019 znašala **156.3/10 000** prebivalcev in je bila nižja kot v letu 2018 (211.4/10 000) in nižja od petletnega povprečja (254.3/10 000). Najvišjo stopnjo obolevnosti smo v letu 2019 zabeležili v upravni enoti **Laško (230.2/10 000)**, najnižjo pa v upravni enoti **Brežice (96.9/10 000)**.

V naši regiji smo v letu 2019 registrirali **enajst** večjih izbruhov nalezljivih bolezní, v katerih je obolelo **221 oseb**. Število obolelih v izbruhih je bilo manjše kot leta 2018, ko je v desetih izbruhih obolelo 234 oseb.

V letu 2019 je bilo zaradi nalezljivih bolezní hospitaliziranih 23.6 % bolnikov. Stopnja hospitalizacije je bila večja kot v letu 2018 (14.8 %). Zaradi gripe je bilo v letu 2019 hospitaliziranih 280 oseb, kar je več kot leta 2018, ko je bilo hospitaliziranih 190 oseb. V letu 2019 je bilo prijavljenih tudi več primerov leptospiroze. Zaradi višje obolevnosti leptospiroze je bilo v letu 2019 hospitaliziranih kar 28 oseb, kar je več kot leta 2018, ko je bilo hospitaliziranih 10 oseb. V primerjavi z letom 2018, ko nismo imeli nobene prijave hemoragične mrzlice, pa je bilo v letu 2019 zaradi hemoragične mrzlice hospitaliziranih 12 oseb. Delež višje stopnje hospitalizacije v letu 2019 je tudi zaradi akutnih gastroenterokolitisev, kjer je povzročitelj opredeljen. V letu 2019 je bilo hospitaliziranih 77 oseb več kot leta 2018.

V letu 2019 smo v regiji (glede na prijave) zabeležili **sedemnajst smrti v povezavi** z nalezljivimi boleznimi, iz prijav pa ne moremo zaključiti, ali je šlo za neposredni oziroma osnovni vzrok smrti.

Uspešno varovanje zdravja prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi zahteva sodelovanje in komuniciranje s strokovnjaki različnih strok in resorjev ter sodelovanje s širšo skupnostjo. Zato se zahvaljujemo vsem, ki sodelujete z nami.

Alenka Trop Skaza, Vesna Tominšek, Tina Tavčar, Alenka Pelko, Ines Kebler

TABELA 1: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI PO UPRAVNIH ENOTAH, REGIJA CELJE, 2019

	Brežice	Celje	Laško	Mozirje	Sevnica	Konjice	Šentjur	Šmarje	Velenje	Žalec	Skupaj
SALMONELOZA	10	17	6	6	3	13	4	11	5	11	86
KAMPILOBAKTARIOZA	16	50	15	8	9	17	3	20	26	24	188
JERSINIOZA	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	4
GRİŽA	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	3
DRUGI BAKTER. ENTEROKOL.	14	45	13	15	14	20	10	19	29	31	210
ATI*	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
ROTAVIROZA	25	10	0	0	13	13	4	8	18	7	98
DRUGI VIRUSNI ENTEROKOL.	3	13	2	3	2	3	5	5	6	1	43
NOROVIROZA	17	88	25	7	8	15	35	20	11	10	236
ENTEROBIOZA	0	3	12	1	2	0	15	5	3	3	44
DRUGE PROTOZOJSKE BOLEZNI	0	5	1	3	0	1	2	0	3	4	19
ŠKRLATINKA	19	33	16	8	34	8	16	4	18	20	176
STREPT. TONZILITIS	11	28	8	1	8	2	15	5	42	85	205
STREPT. FARINGITIS	0	0	0	1	0	0	3	0	9	3	16
HERPES ZOSTER	6	50	19	42	22	33	41	27	60	73	373
NORICE	10	236	187	4	106	78	68	192	107	168	1156
INVAZIVNE PLJUČNICE	1	3	0	0	0	0	0	1	4	2	11
MONONUKLEOZA	6	26	1	6	7	6	7	1	20	9	89
GRIPA	60	256	43	19	36	54	68	66	101	175	878
ERIZIPEL (ŠEN)	6	18	7	23	7	16	14	9	17	29	146
SEPSA	6	38	11	10	5	9	10	11	22	21	143
MENINGOKOKEMIJA	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3
BAKT. MENINGITIS	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	4
SEROZNI MENINGITIS	1	2	0	0	1	0	2	1	1	5	13
DRUGE VRSTE MENINGITIS	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
VARIČELNI MENINGITIS	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	3
ZOSTER MENINGITIS	0	1	0	1	0	0	0	0	2	0	4
KLOPNI MENINGITIS	0	2	0	1	1	2	0	0	2	2	10
LYMSKA BORELIOZA	17	45	23	62	19	29	47	27	38	58	365
ATROFIČNO VNETHJE UDOV	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	3

Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezní v regiji Celje v letu 2019

HEPATITIS B	0	1	1	0	0	2	1	1	2	0	8
HEPATITIS C	0	4	0	0	0	0	0	0	2	2	8
NOSILEC VIRUSA HEP. B	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
HEPATITIS E	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
OSLOVSKI KAŠELJ	3	3	0	1	1	1	0	0	3	1	13
MIKROSPORIJA	0	11	3	4	2	6	0	1	2	4	33
GARJAVOST	1	18	2	2	1	4	2	1	6	3	40
LISTERIOZA	0	1	0	1	0	0	0	0	2	0	4
LEPTOSPIROZA	0	4	1	3	1	4	4	4	2	4	27
TOKSOPLAZMOZA	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
LEGIONARSKA PLJUČNICA	0	9	0	1	2	6	1	3	5	9	36
MALARIJA	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
HEMORAGIČNA MRZLICA	1	2	0	0	6	3	0	1	0	0	13
CISTICERKOZA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
EHINOKOKOZA	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
TULAREMIJA	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
BRUCELOZA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
TETENUS	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
CJB*	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
DRUGE BAKTERIJSKE BOLEZNI	0	2	1	1	0	0	0	1	1	3	9
SKUPAJ	234	1025	399	235	310	350	378	453	576	775	4738
MORBIDITETA / 10000 PREBIVALCEV	96.9	158.7	230.2	145.8	171.4	149.3	188.9	141.0	128.5	183.5	156.3

*ATI – alimentarna intoksikacija

*CJB – creutzfeldt-jakobova bolezen

TABELA 2: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI, REGIJA CELJE, LETO 2015 – 2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Povprečje 2015-2019
ENTEROKOLITIS*	1714	1435	1369	360	0	975,6
SALMONELOZA	69	36	34	42	86	53,4
KAMPILOBAKTERIOZA	178	201	170	182	188	183,8
JERSINIOZA	1	6	6	7	4	4,8
GRIŽA	4	3	1	3	3	2,8
DRUGI BAKTER. ENTEROKOL.	174	157	221	235	210	199,4
ATI*	32	4	9	2	1	9,6
ROTAVIROZA	178	174	98	75	98	124,6
NOROVIROZA	367	179	155	65	236	200,4
DRUGI VIRUSNI ENTEROKOL.	401	262	194	236	43	227,2
HEPATITIS A	0	0	5	4	0	1,8
PROTOZOJSKE ČREV.BOL.	8	28	23	18	19	19,2
ENTEROBIOZA	378	382	504	486	44	358,8
ŠKRLATINKA	410	298	204	180	176	253,6
STREPT. TONZILITIS	1122	777	785	852	205	748,2

Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezní v regiji Celje v letu 2019

STREPT. FARINGITIS	274	271	214	289	16	212,8
HERPES ZOSTER	566	536	460	465	373	480
NORICE	2040	1282	1339	850	1156	1333,4
INVAZIVNE PLJUČNICE	15	23	40	22	11	22,2
VARIČELNA PLJUČNICA	0	0	1	0	0	0,2
MONONUKLEOZA	104	77	74	53	89	79,4
ERIZIPEL (ŠEN)	267	232	183	143	146	194,2
SEPSA	198	158	218	152	145	174,2
MENINGOKOKEMIJA	1	0	2	4	3	2
BAKT. MENINGITIS	10	4	7	5	4	6
SEROZNI MENINGITIS	20	15	15	11	13	14,8
ZOSTER MENINGITIS	0	0	0	0	4	0,8
TOKSOPLAZEMSKI MENINGOENCEFALITIS	0	1	0	0	0	0,2
VARIČELNI MENINGITIS	3	3	0	0	3	1,8
MENINGITIS/ENCEFALITIS neopredeljen	2	4	5	1	0	2,4
DRUGE VRSTE MENINGITIS	0	0	0	0	2	0,4
KLOPNI MENINGITIS	8	7	12	13	10	10
LYMSKA BORELIOZA	543	473	469	804	365	530,8
ATROFIČNO VNETHJE UDOV	0	0	0	0	3	0,6
HEPATITIS B	8	8	3	4	8	6,2
HEPATITIS C	6	10	8	5	8	7,4
HEPATITIS E	0	0	0	0	2	0,4
NOSILEC VIRUS HEPAT. B	0	4	1	2	1	1,6
OSLOVSKI KAŠELJ	5	20	4	24	13	13,2
MUMPS	0	0	0	0	0	0
TETANUS	0	0	0	0	1	0,2
OŠPICE	1	1	0	0	0	0,4
DERMATITOZE	1169	972	830	220	0	638,2
MIKROSPORIJA	0	0	0	38	33	14,2
GARJAVOST	39	40	54	67	40	48
TULAREMIJA	0	0	0	0	1	0,2
BRUCELOZA	0	0	0	0	1	0,2
LEPTOSPIROZA	2	3	4	7	27	8,6
TOKSOPLAZMOZA	2	3	6	5	2	3,6
LEGIONARSKA PLJUČNICA	23	14	11	35	36	23,8
HEMORAGIČNA MRZLICA	1	0	2	0	13	3,2
MALARIJA	1	1	1	1	1	1
DENGA	0	0	1	0	0	0,2
CHIKUNGUNYA	0	1	0	0	0	0,2
ZAHODNONILSKA VROČICA	0	0	0	1	0	0,2
VROČICA Q	0	0	0	1	0	0,2
TRIHURIOZA	1	2	2	1	0	1,2
EHINOKOKOZA	0	0	1	2	2	1

CISTICERKOZA	0	0	1	1	1	0,6
AMEBOZA	0	0	0	1	0	0,2
LISTERIOZA	2	1	3	0	2	1,6
CJB*	1	1	0	1	3	1,2
TOKSOKARIOZA	0	1	0	0	0	0,2
RIKECIOZA neopredeljena	7	2	0	2	0	2,2
GRIPA	370	232	533	414	878	485,4
DRUGE BAKTERIJSKE BOLEZNI	0	0	0	7	9	3,2
SKUPAJ	10725	8344	8282	6391	4735	7695,4
MORBIDITETA / 10000 PREBIVALCEV	354,4	275,7	273,5	211,2	156,3	254,3

*Enterokolitov neznanega povzročitelja v letu 2019 nismo več beležili zaradi sprememb pojasnenih na začetku (vnos samo etiološko pojasnenih GIT)

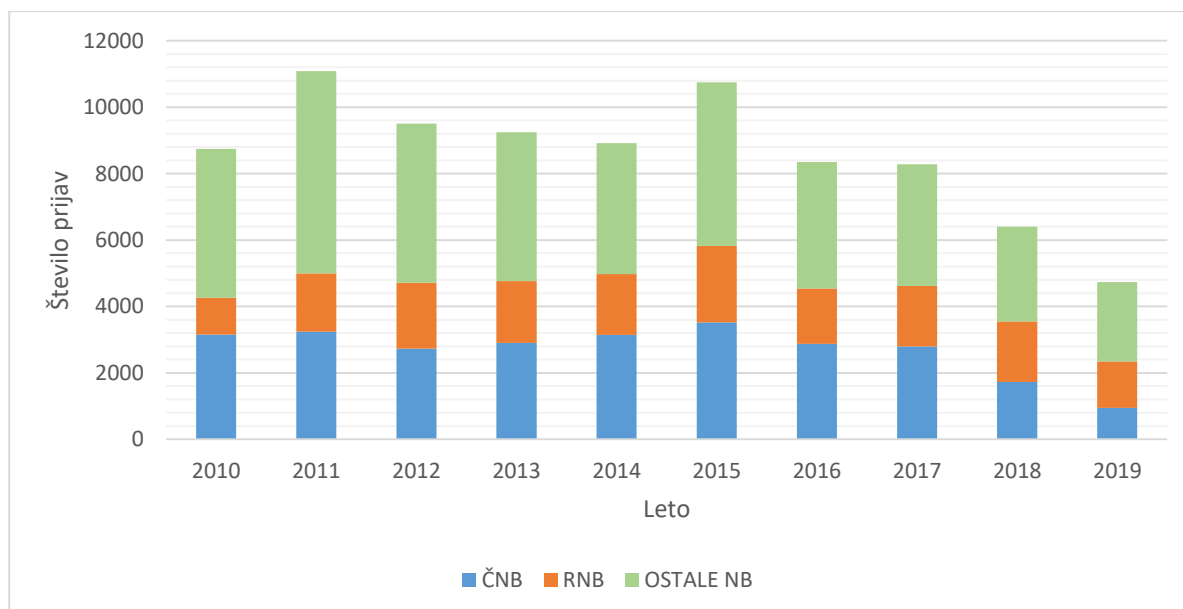
*ATI – alimentarna intoksikacija

*CJB – Creutzfeldt jakobova bolezen

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V LETIH 2010 DO 2019

Število prijav nalezljivih bolezní se v zadnjih 10-ih letih giblje od 8742 (v letu 2010) do 4735 (v letu 2019). Zabeleženo število prijav je bilo v letu 2019 manjše, kot je desetletno povprečje, ki znaša za regijo Celje 8600. Respiratorne nalezljive bolezni (RNB) predstavljajo v letu 2019 povprečno 29,6 % vseh prijav nalezljivih bolezní, črevesne nalezljive bolezni (ČNB) pa predstavljajo povprečno 20 % vseh prijav (Histogram 1).

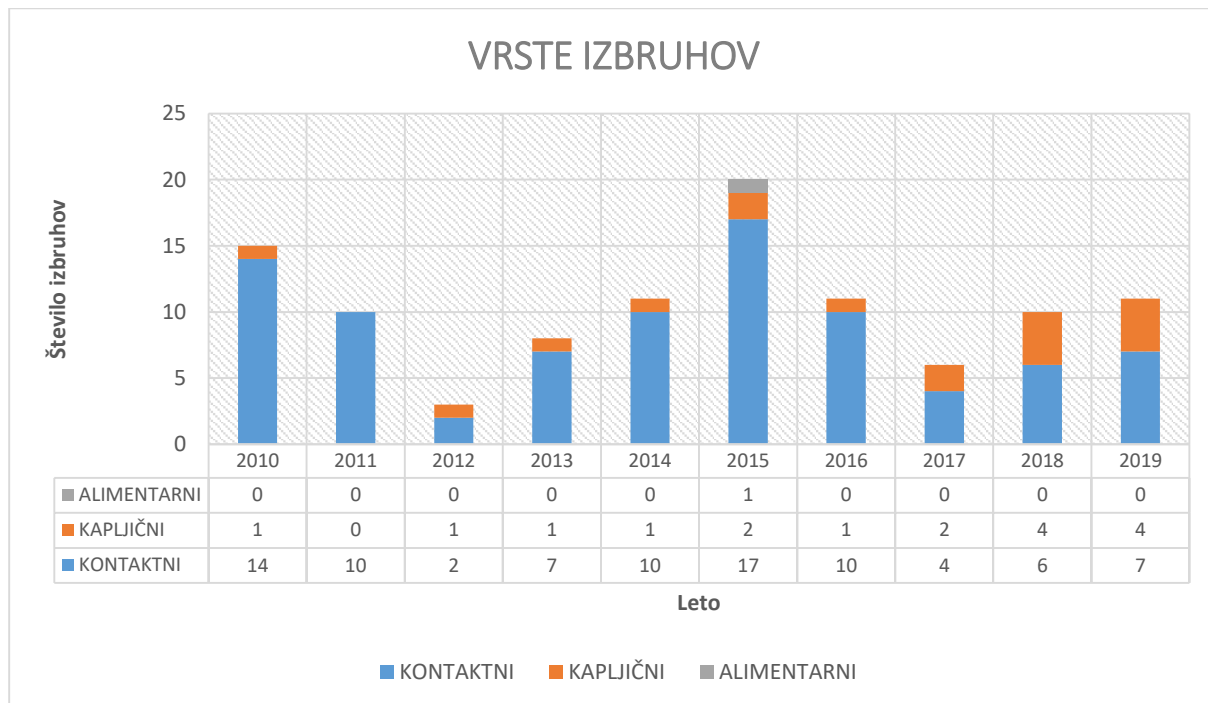
HISTOGRAM 1: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V REGIJI CELJE V LETIH OD 2010 DO 2019

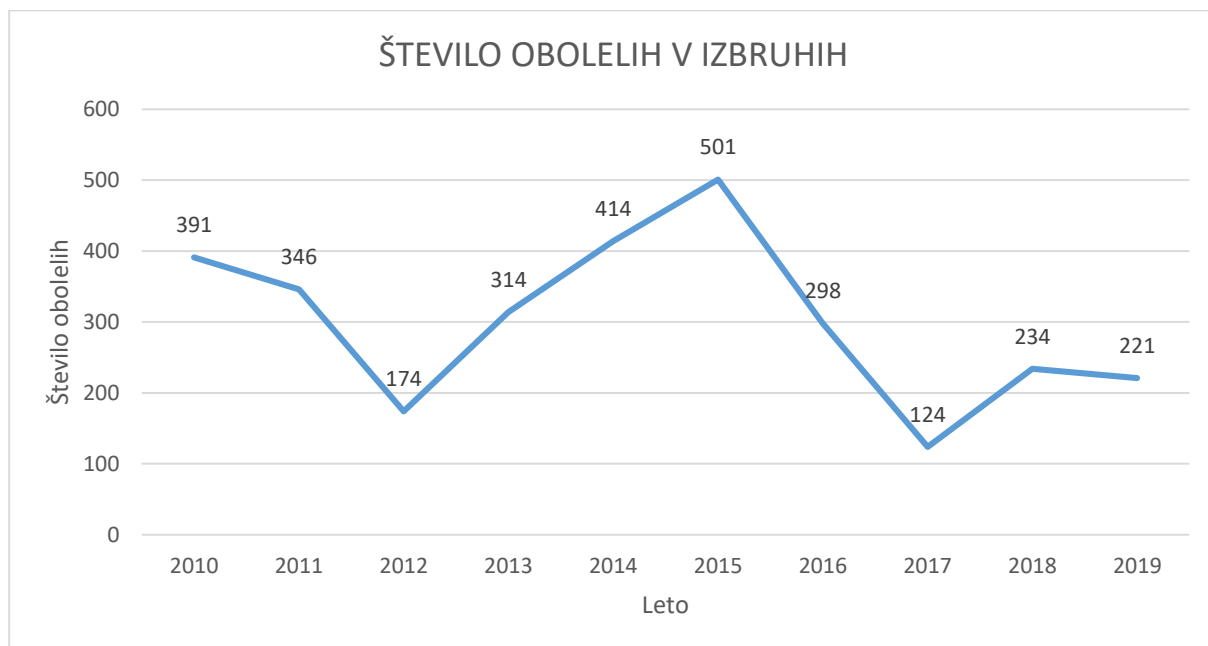
V preteklem desetletju smo zabeležili 105 izbruhov nalezljivih bolezní. Največ je bilo kontaktnih (87), sledijo kapljični (17) in alimentarni izbruhi (1). V primerjavi z letom 2018 smo v letu 2019 zabeležili več izbruhov NB (Histogram 2). V izbruhih je v opazovanem obdobju obolelo skupaj 3017 oseb, stopnja

obolevnosti je bila 99.6 na 10 000 prebivalcev. Največ oseb je obolelo v letu 2015 (501), najmanj pa v letu 2017, ko je zbolelo 124 oseb (Histogram 3).

HISTOGRAM 2: ŠTEVILO IN VRSTE IZBRUHOV NB V REGIJI CELJE V OBDOBJU OD 2010 DO 2019

HISTOGRAM 3: ŠTEVILO OBOLELIH V IZBRUHIH NB CELJE V OBDOBJU OD 2010 DO 2019

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Med črevesne nalezljive bolezni uvrščamo obolenja, ki jih povzročajo različni povzročitelji. V zadnjem desetletju je bilo prijavljenih največ enterokolitsov, pri katerih povzročitelj ni bil ugotovljen, ki pa smo jih na podlagi Uredbe o varstvu podatkov smo v letu 2018 prenehali zbirati. Na drugem mestu so bili drugi virusni enteritisi (6537), od tega je bilo 2457 rotavirusov in 2240 norovirusov. Število prijavljenih kampilobakterioz je bilo 1772. Število prijavljenih salmoneloz je bilo 570; najpogosteje je bila iz blata obolelih in klicenoscev izolirana *S. enteritidis*. Največje število salmoneloznih obolenj smo zabeležili v letu 2019 (86), najmanj pa v letu 2017 (34).

Vsi ti podatki ne odražajo dejanskega stanja črevesnih NB, saj je ponekod prijavljanje neredno, mikrobiološka laboratorijska diagnostika ugotavljanja povzročiteljev pa opuščena. Prav tako pa prihaja do manjšega števila prijav zaradi varovanja osebnih podatkov, ki ga ureja evropska zakonodaja, saj prijava posameznih primerov akutnih gastroenterokolitsov, kjer povzročitelj ni opredeljen, v Sloveniji ni več obvezna.

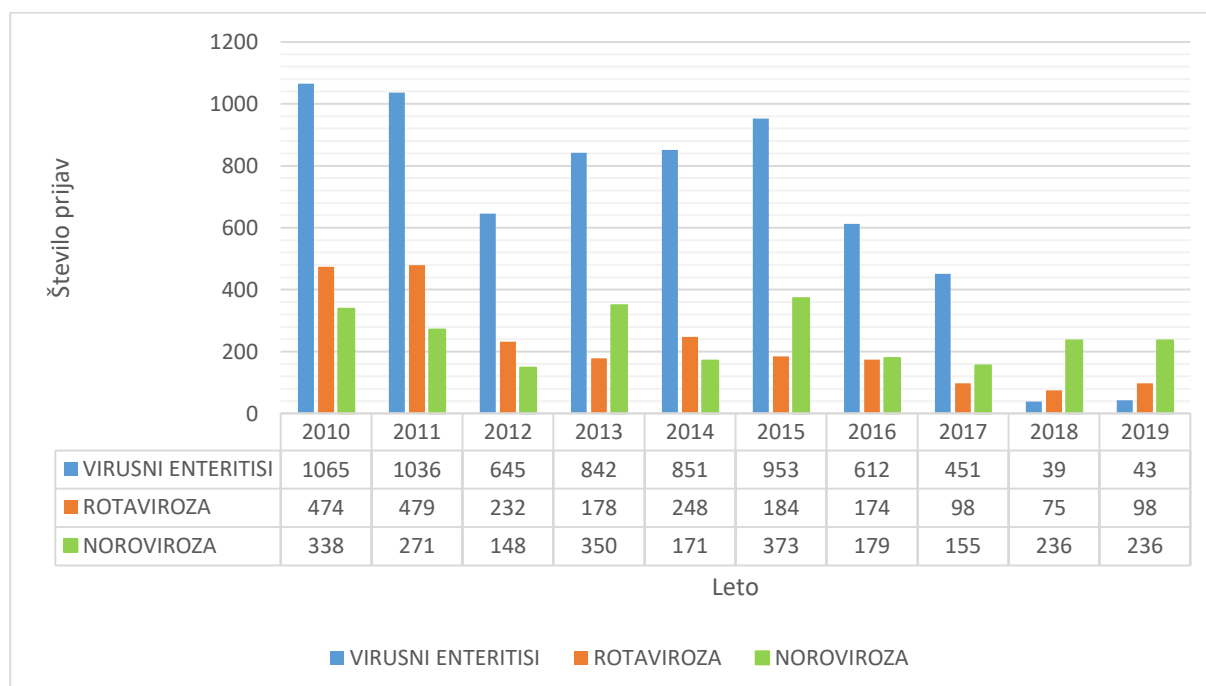
ČREVESNI VIRUSNI ENTERITISI

NOROVIROZA je zelo nalezljiva črevesna bolezen, ki jo povzročajo norovirusi. Prenaša se s tesnim stikom med ljudmi, preko okužene hrane in vode ali z dotikanjem onesnaženih površin.

ROTAVIROZA je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo rotavirusi. Pogosto se pojavlja v obliki izbruhov v vrtcih, domovih za starejše občane, bolnicah in povsod, kjer se zadržuje večje število ljudi.

DRUGI VIRUSNI ENTERITISI najpogostejši povzročitelji virusnih enteritsov so adenovirusi, sapovirusi in astrovirusi (Histogram 4).

HISTOGRAM 4: GIBANJE VIRUSNIH ENTEROKOLITISOV, ROTAVIROZ IN NOROVIROZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2010 DO 2019

Preprečevanje širjenja virusnih črevesnih nalezljivih bolezní:

- Pravilna higiena rok (pravilno umivanje z milom in tekočo vodo, posebno po opravljanju potrebe, menjavi pleníc, pred jedjo ter pred in med pripravo hrane).
- Pri pripravi in shranjevanju živil pazimo, da ne pride do navzkrižnega onesnaženja živil z mikroorganizmi. Živila z ostanki zemlje (krompir, korenje...) shranjujemo ločeno od ostalih živil. Kuhinjske deske, nože, ostale pripomočke uporabljamo ločeno za surova in že kuhana, gotova živila.
- Toplotna obdelava živil naj bo pravilna in zadostna. Sveže sadje in zelenjavo pred uporabo temeljito očistimo in operemo.
- Večino zdravju škodljivih mikroorganizmov, potencialno prisotnih v živilih, uničimo s temperaturo nad 70° C.
- Za pitje in pripravo živil uporabljamo le varno pitno vodo iz nadzorovanih vodnih virov oziroma vodovodnih sistemov.
- Redno čiščenjem in vzdrževanjem sanitarnih in drugih potencialno onesnaženih prostorov in/ali površin.
- Mokro čiščenje in dezinfekcija onesnaženih površin in prostorov ter pogostejše prezračevanje prostorov (večkrat na dan).
- Uporabljene plenice in ostale krpe, umazane z izločki, je potrebno odstranjevati z odlaganjem v plastične vrečke, ki jih je potrebno dobro zatesniti.
- Otroci, ki imajo drisko in/ali bruhanje ne smejo obiskovati vrtca ali šole – v ustanovo se smejo vrniti po preteku 48 ur od zadnjega bruhanja in/ali driske.

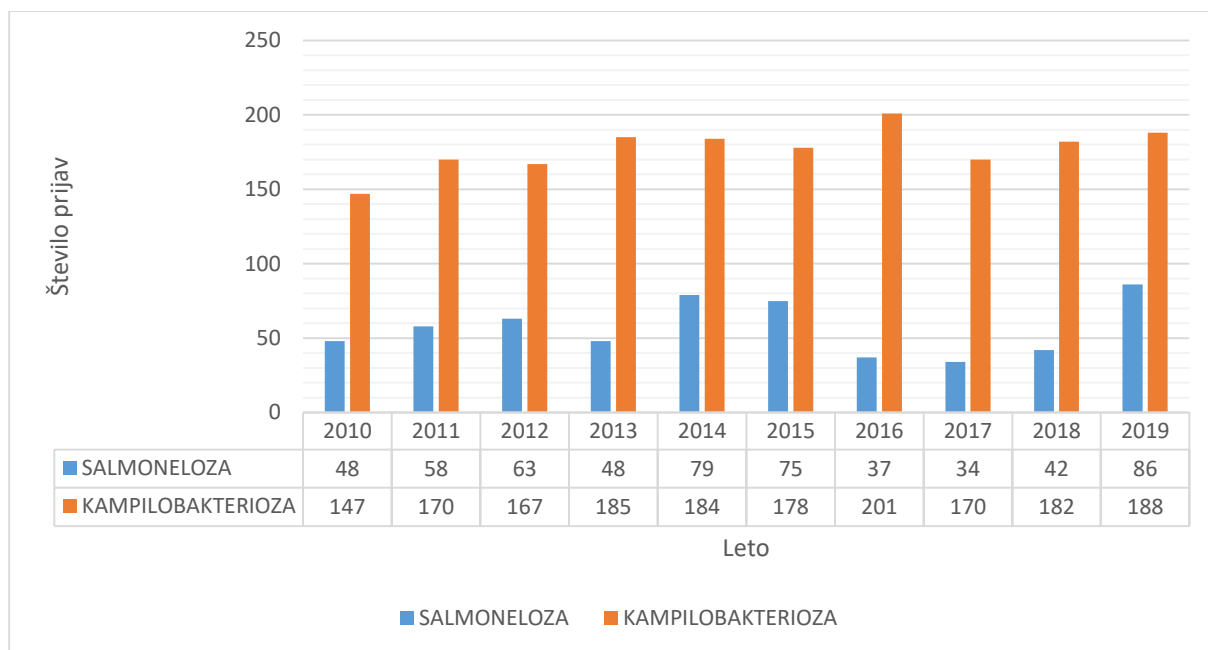
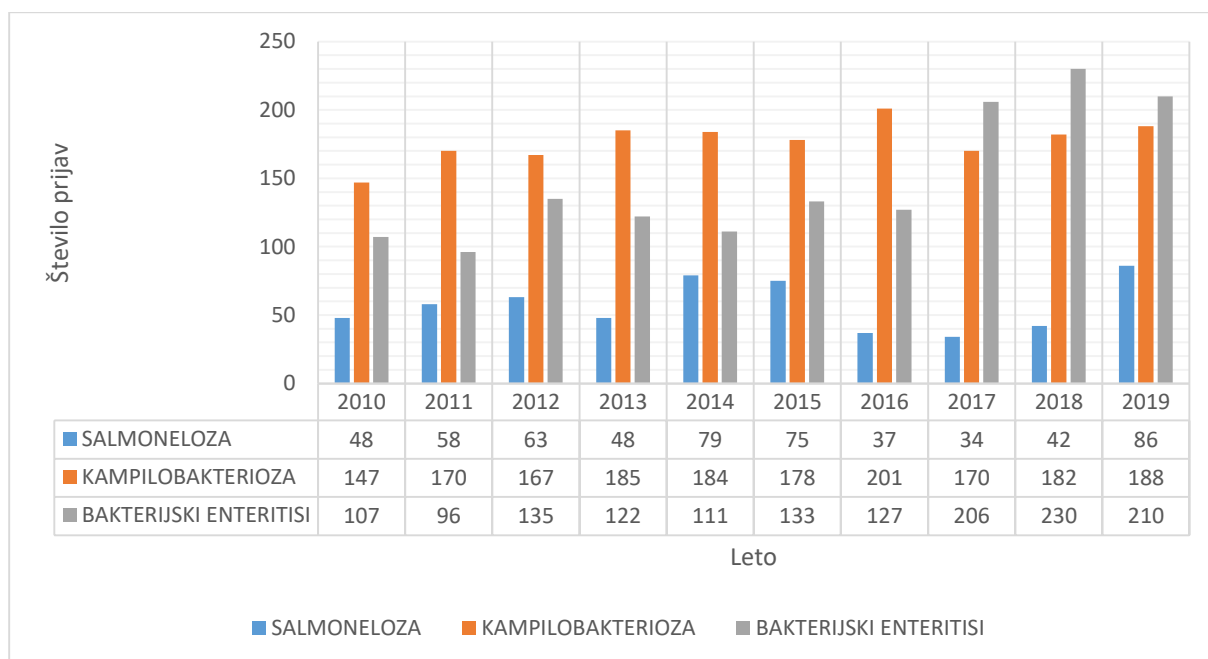
ČREVESNI BAKTERIJSKI ENTERITISI

KAMPILOBAKTARIOZA je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo bakterije *Campylobacter*. Razširjena je po vsem svetu, v državah EU je najpogosteje prijavljena zoonoza (Histogram 5).

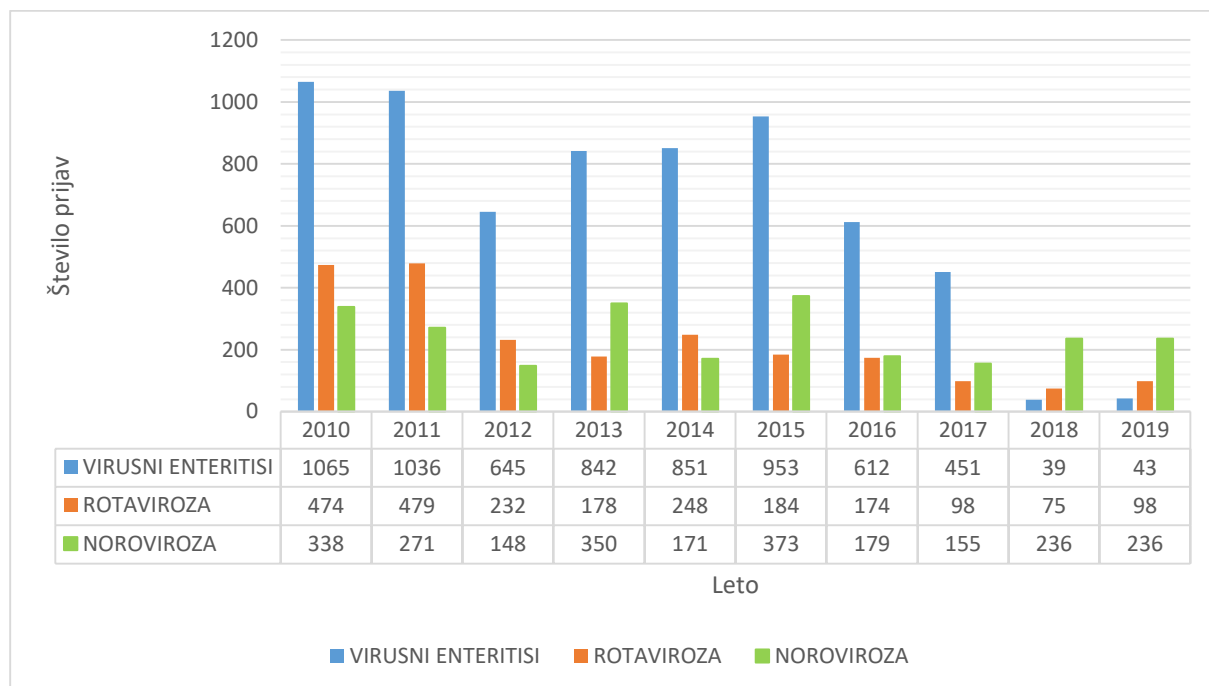
SALMONELOZA je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo bakterije *Salmonella*, razširjena je po vsem svetu (Histogram 5).

DRUGI BAKTERIJSKI ENTERITISI najpogostejši povzročitelji bakterijskih enteritisov so bakterije *Escherichia coli*, *Clostridium difficile* in druge opredeljene bakterije.

Primerjava obolenj s kampilobaktri, salmonelami in drugimi bakterijskimi enteritisi je prikazana na sliki 6 (Histogram 6).

HISTOGRAM 5: GIBANJE SALMONELOZ IN KAMPILOBAKTERIOZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2010 DO 2019**HISTOGRAM 6: GIBANJE SALMONELOZ, KAMPILOBAKTERIOZ IN BAKTERIJSKIH ENTERITISOV V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2010 DO 2019**

Spodnja slika (Histogram 7) nam prikazuje primerjavo med številom opredeljenih virusnih enterokolitiso (adenovirusi, astrovirusi, sapovirusi in drugi opredeljeni virusi), rotaviroz in noroviroz.

HISTOGRAM 7: GIBANJE VIRUSNIH ENTEROKOLITISOV, ROTAVIROZ IN NOROVIROZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2010 DO 2019

Preprečevanje bolezní

- Dobra osebna higiena, zlasti umivanje rok po uporabi stranišča, menjavi pleníc, po rokovanju s surovimi živilí, zlasti s perutnino, pred/med pripravo hrane, pred jedjo ipd..
- Ustrezno shranjevanje živil. Hitro pokvarljiva živila hranimo v hladilniku. Surova živila hranimo tako, da se v hladilniku ne dotikajo živil, ki so že pripravljena za zaužitje.
- Uporaba ločenega pribora in desk za pripravo in obdelavo surovega mesa, da preprečimo t.i. navzkrižno kontaminacijo živil v kuhinji.
- Dobra toplotna obdelava živil, zlasti surovega mesa.

BOLEZNI, KI JIH PREPREČUJEMO S CEPLJENJEM

NORICE

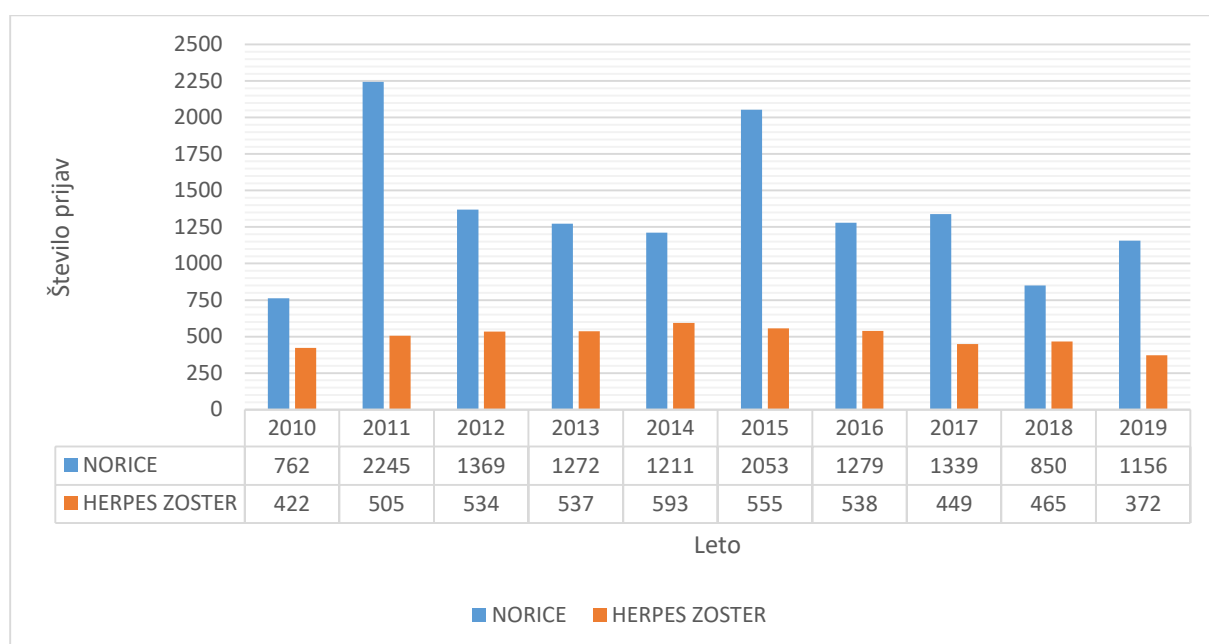
Norice so virusna nalezljiva bolezen, ki jo povzroča virus varicella-zoster (VZV), ki ga uvrščamo v družino herpes virusov. Edini gostitelj virusa je človek. Norice so razširjene po vsem svetu. Okužba se prenaša s kužnimi kapljicami in po zraku ter preko rok, ki so onesnažene z izločki bolnika. Večina ljudi okužbo preboli v otroškem obdobju. Pri sicer zdravih otrocih je praviloma lahka bolezen. Inkubacija (čas od okužbe do pojava mehurčkov) najpogosteje traja 14 do 16 dni. Značilna znaka sta zvišana telesna temperatura in pojav mehurčastega izpuščaja na koži, po sluznicah ustne votline, spolovila in na lasišču. Odrasli, ki zbolijo za noricami imajo precej težjo obliko bolezní – pojavijo se zapleti kot so pljučnica, vnetje možganskih ovojnic in možganovine. Po prebolelih noricah je imunost za norice trajna. Norice se lahko ponovijo izjemoma in le pri bolnikih z močno okrnjeno imunostjo.

Virus, ki je povzročil norice, ostane prisoten v telesu celo življenje in se lahko aktivira kasneje ter povzroči pasovec oz. herpes zoster.

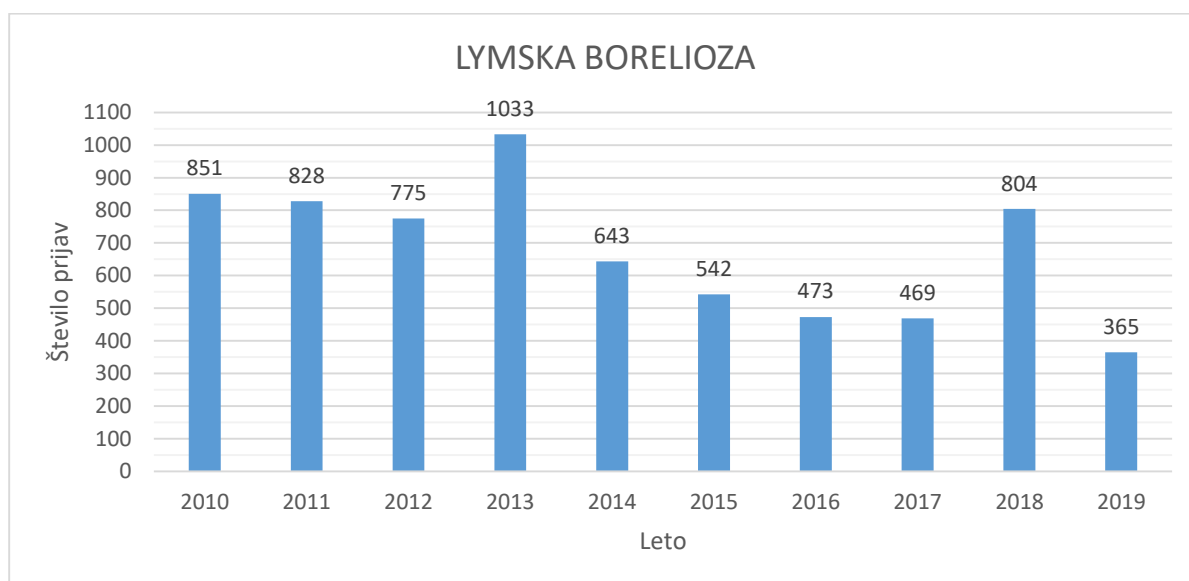
PASOVEC (HERPES ZOSTER)

Pasovec je posledica aktivacije virusa varicela zoster (VZV). Običajno se pojavlja pri starejših oziroma pri osebah z imunsko pomankljivostjo. VZV se največkrat aktivira ob padcu imunosti – prične se množiti in povzroči vnetje živca ter značilne, pasaste spremembe na koži. Kožni mehurji se pojavijo največkrat na prsnem košu, redkeje na obrazu. Spremlja jih bolečina različne intenzivnosti. Virus varicela zoster je prisoten v mehurčkih sprememb bolnika s pasovcem. Možno je, da bi se ob tesnem stiku (običajno znotraj družine), VZV prenesel na družinskega člana, ki še ni bil nikoli okužen s tem virusom oziroma ni prebolel noric. Ob prebolevanju pasovca so možni zapleti (razsoj virusa ali generaliziran pasovec, vnetje možganskih ovojnic in možganovine, vnetje žil centralnega živčnega sistema) (Histogram 8).

HISTOGRAM 8: GIBANJE PASOVCA – HERPES ZOSTER IN NORIC V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2010 DO 2019

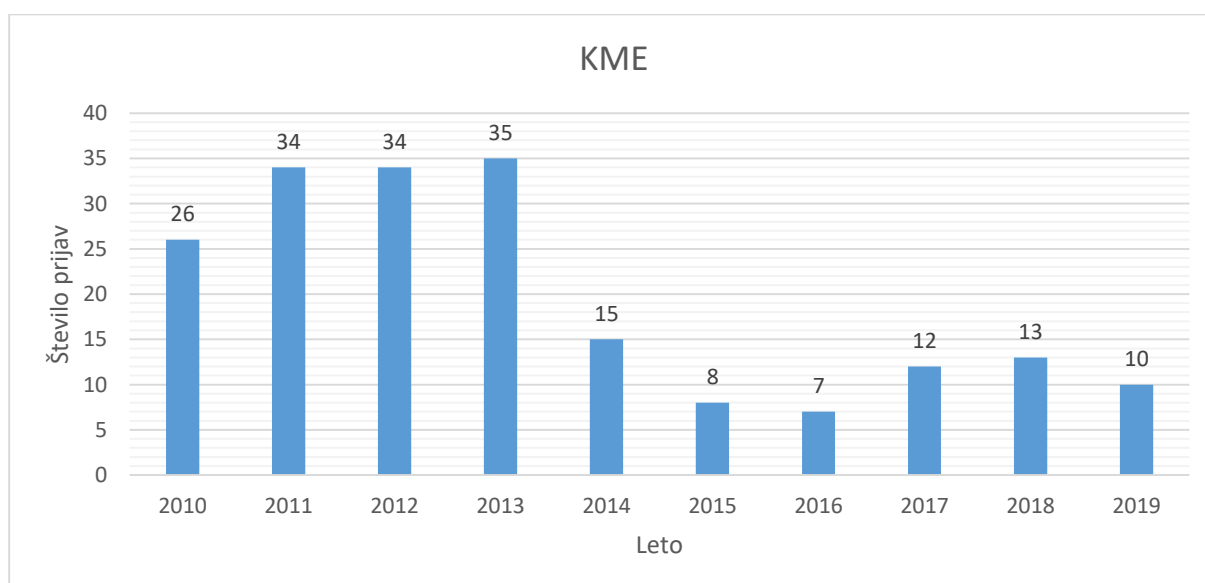
BOLEZNI, KI JIH PRENAŠAJO ČLENONOŽCI**LYMSKA BORELIOZA**

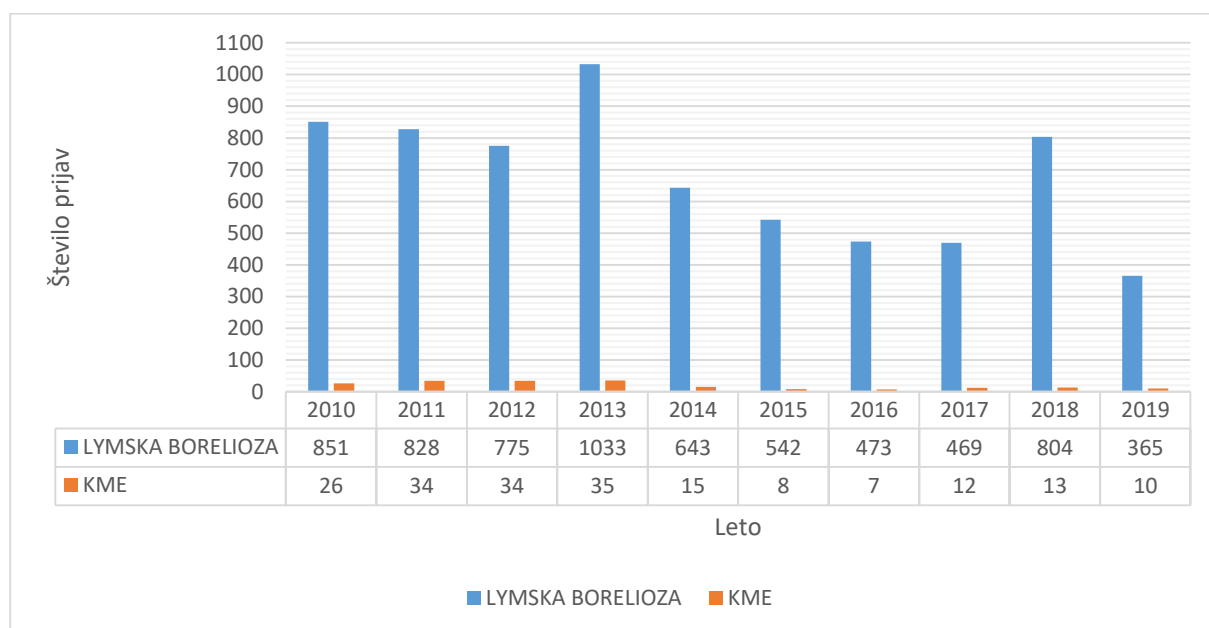
V letu 2019 smo zabeležili 365 primerov lymške borelioze, kar je manj kot leta 2018, ko jih je bilo 804. Bolezen, ki jo povzročajo bakterije iz rodu *Borrelia*, razširjene so v evropskem in severnoameriškem prostoru ter v nekaterih državah Azije. Bakterije se prenesejo na človeka z ugrizom okuženega klopa rodu *Ixodes*. Lymška boreliozá se pojavlja preko celega leta, vendar je najpogostejša od februarja do novembra. Mile zime in vlažne pomladi vplivajo na populacijo klopov. Boreliozo največkrat povezujemo z značilnimi spremembami na koži v obliki erythema migrans. Kožna sprememba je lahko ena sama ali pa jih je več na različnih delih telesa (Histogram 9)

HISTOGRAM 9: GIBANJE LYMSKE BORELIOZE NA CELJSKEM V LETIH OD 2010 DO 2019**KLOPNI MENINGOENCEFALITIS (KME)**

V letu 2019 smo zabeležili deset primerov klopnega meningoencefalitisa (KME), kar je manj kot leta 2018 (13) (Histogram 9).

KME je virusna bolezen osrednjega živčevja, ki se prenaša z ugrizom okuženega klopa. Ogroža predvsem ljudi, ki se v obdobju aktivnosti klopov zadržujejo v naravnih žariščih bolezni. V Evropi je znanih veliko naravnih žarišč KME, posebej v osrednji in vzhodni Evropi, Skandinaviji in baltskih državah. Slovenija spada med države z najvišjo obolevnostjo za KME. Bolezen lahko pusti trajne posledice, kot so glavobol, zmanjšana delovna sposobnost, zmanjšana sposobnost koncentracije, pareze pa tudi ohromelost. KME je redko lahko tudi smrtna bolezen (1-2 odstotka odraslih bolnikov) (Histogram 10, 11).

HISTOGRAM 10: GIBANJE KME NA CELJSKEM V LETIH OD 2010 DO 2019

HISTOGRAM 11: PRIMERJAVA GIBANJA LYMSKE BORELIOZE IN KME NA CELJSKEM V LETIH OD 2010 DO 2019

UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA NALEZLJIVIH BOLEZNI

Epidemiološka služba je izvajala naslednje ukrepe za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezní:

- spremljanje gibanje nalezljivih bolezní (sistematično zbiranje in analiziranje podatkov o prijavljenih nalezljivih boleznih, gibanju, trendih),
- epidemiološko raziskovanje in razreševanje izbruhov in epidemij (terensko poizvedovanje in izdelava poročil v primeru vsake epidemije ali suma na epidemijo ter pri nekaterih vrstah nalezljivih bolezní),
- odvzem kužnin za laboratorijsko diagnostiko in identifikacijo povzročiteljev v nalezljivih boleznih,
- svetovanje dezinfekcije, dezinfekcije in deratizacije,
- zdravstveni nadzor nad klicenosci,
- spremljanje in izvajanje nadzora nad opravljanjem zdravstvenih pregledov oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorom,
- koordinacija nad rutinskimi cepljenji po imunizacijskemu programu,
- antirabično dejavnost,
- vzgojno izobraževalno dejavnost.

Epidemiološka služba je spremljala gibanje nalezljivih bolezní, analizirala epidemiološko situacijo v regiji ter v zvezi s tem opravljala vse potrebne evidence in poročila. Sproti je o ugotovitvah in predlaganih ukrepih obveščala zdravstvene organe v regiji, zasebne zdravstvene delavce, območne enote ostalih regij NIJZ, ter inšpekcijske organe v regiji in v državi. Ob pojavu izbruhov nalezljivih bolezní ali ob sumu nanje smo takoj pristopili k epidemiološki raziskavi vzrokov, razširjenosti pojava ter predlagali ukrepe za omejevanje epidemičnega pojavljanja bolezní. Osebe, družine ali kolektivi, ki so bili pod zdravstvenim nadzorom, so bili pisno obveščeni o resnosti razmer in so dobili navodila za preprečevanje širjenja infekcij.

Ob vseh aktivnostih je epidemiološka služba ves čas opravljala tudi zdravstveno vzgojno delo, kot enega izmed temeljnih ukrepov za preprečevanja širjenja nalezljivih bolezní. Največji poudarek je bil na individualni vzgoji, prav tako smo preko sporočil za medije javnosti posredovali pomembna javnozdravstvena sporočila.

V ambulanti NIJZ OE Celje izvajamo tudi zdravstvene posvete pri potnikih, ki potujejo v različne predele sveta, in se lahko pred potovanjem zaščitijo s cepljenji oziroma s kemoprofilakso pred malarijo.

OCENA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE NALEZLJIVIH BOLEZNI

V letu 2019 smo na Celjskem zabeležili 4735 prijav nalezljivih bolezní, kar je manj od petletnega povprečja. Med najpogostje prijavljenimi boleznimi so norice (1156 prijav), gripa (878 prijav), herpes zoster (373 prijave), borelioza lyme (365 prijav) in noroviroze (236 prijav). V primerjavi s prejšnjimi leti je potrebno upoštevati prenehanje prijavljanja določenih nalezljivih bolezní v letu 2018 in 2019, kar ima za posledico manjše število vseh prijavljenih nalezljivih bolezní. Sprememba v prijavljanju pa vpliva tudi na zaporedje najpogosteje prijavljenih diagnoz.